

هویت من

(هویت و عوامل مؤثر در فرایند هویت یابی دانش آموزان)

تأليف و گردآوری:

زهرا اکبری قصو

سولماز چیت ساز فاضل

زهرا اعطائی

رقیه مصطفی زاده

سرشناسه	:	زهرآ اکبری قصور، ۱۳۶۳.
عنوان و نام پدیدآور	:	هویت من (هویت و عوامل مؤثر در فرایند هویت یابی دانش آموزان)؛ زهرآ اکبری قصور، سولماز چیت ساز خوئی، زهرآ اعطائی، رقیه مصطفی زاده.
مشخصات نشر	:	ارومیه: مهر معلم، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۷۹۱-۳۰-۵ : ۲۵۰۰۰۰ ریال.
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
موضوع	:	جامعه پذیری
موضوع	:	شکل گیری هویت
رده‌بندی کنگره	:	BF۷۲۲/۳
رده‌بندی دیوئی	:	۱۵۵/۵۱۸۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۳۲۲۴۲۲

انتشارات مهر معلم

نام کتاب:

تألیف و گردآوری: زهرآ اکبری قصور، سولماز چیت ساز خوئی، زهرآ اعطائی، رقیه مصطفی زاده

چاپ اول: ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک و قیمت: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۹۱-۳۰-۵ : ۲۵۰۰۰۰ ریال.

ناشر: مهر معلم

آدرس دفتر پخش: ارومیه-خیابان جانبازان-روبروی هسته گزینش-پلاک ۱۰-طابق سوم.

شماره تلفن همراه: ۰۹۱۴۳۸۹۵۳۰۵

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۷	پیشگفتار
۲۲	هویت اجتماعی بازخوانی مفهوم هویت در رویکردهای نظری
۲۳	مفهوم‌شناسی هویت
۲۷	رویکردهای نظری در باب هویت
۲۹	دیدگاه کنش متقابل نمادین
۳۴	نظریه ساختارگرایی
۳۷	دیدگاه تضادگرایان
۴۳	دیدگاه رفتارگرایان اجتماعی
۴۴	دیدگاه تلفیق‌گرایان
۴۸	دیدگاه نوگرایان
۵۰	نظریه نظام اجتماعی پارسونز
۵۱	نظریه هویت اجتماعی
۵۲	جمع‌بندی نظریه‌ها
۵۵	تعاریف مفهوم هویت
۵۷	چگونه می‌توان هویت اجتماعی را تعریف کرد؟

تعریف مفاهیم.....	۶۵
نقش مدرسه در تربیت اجتماعی کودکان و نوجوانان.....	۷۱
نقش معلم در جامعه پذیری دانش آموز.....	۷۴
تربیت سیاسی و ضرورت های مهارتی و نگرشی.....	۸۴
نکته اساسی پیرامون تربیت اجتماعی دانش آموزان.....	۹۴
سهم نهادهای پرورشی در شکل گیری ابعاد هویتی دانش آموزان.....	۹۷
بررسی ابعاد تربیت اجتماعی دانش آموزان.....	۱۰۷
پیشنهادهای.....	۱۱۶
منابع.....	۱۲۱

مقدمه

جامعه‌پذیری یا اجتماعی‌شدن، از نظر لغوی به معنای انطباق و آماس با جامعه است. در جامعه‌شناسی، این مفهوم به فرایندی اطلاق می‌شود که در آن افراد ویژگی‌هایی کسب می‌کنند که شایسته عضویت آنها در جامعه است. عبارت دیگر، جامعه‌پذیری نوعی فرایند کنش متقابل اجتماعی است که در آن، فرد هنجارها، ارزش‌ها و دیگر عناصر اجتماعی، فرهنگی و سیاسی وجود در گروه یا محیط پیرامون خود را فرا می‌گیرد، آن را درونی و شخصیت خود، یگانه می‌کند. بعد از خانواده، گروه همسالان، دومین عامل جامعه‌پذیری نامیده می‌شود.

به گروه‌ها یا زمینه‌های اجتماعی که فرایندهای مهم اجتماعی‌شدن در آنها رخ می‌دهد به عنوان عوامل اجتماعی‌شدن (جامعه‌پذیری) اشاره می‌شود. جامعه‌پذیری در دو مرحله کلی صورت می‌گیرد:

الف) جامعه‌پذیری نخستین؛ فرایندی است که میان فرد و گروهی رخ می‌دهد که با او در تماس نزدیک و صمیمی هستند و بیشتر در

سال‌های اولیه زندگی اتفاق می‌افتد. عوامل اصلی این مرحله، خانواده و گروه همسالان هستند. خانواده برای کودک کم سن و سال معرف همه دنیایی است که او را احاطه کرده است. تصویر خود در نزد کودک، انعکاس احساسی است که اعضای خانواده نسبت به او دارند؛ بنابراین، بصوری که فرد از خود، جهان اطراف و افراد پیرامونش دارد به‌طور مستقیم تحت تأثیر وجه نظر و باورهای خانواده‌هایشان است. ارزش‌هایی که فرد می‌پذیرد و ایفای نقش‌های مختلفی که از او انتظار می‌رود در بدو امر، درون شبکه روابط خانوادگی آموخته می‌شود و کودک آنها را فرا می‌گیرد.

ب) جامعه‌پذیری ثانوی یا مجدد؛ این فرایند در وضعیت‌های رسمی‌تر رخ می‌دهد؛ اما هیچ‌یک از این وضعیت‌ها شخصی نیست. در این مرحله، عوامل جامعه‌پذیری، بخشی از مسئولیت‌های خانواده را به عهده می‌گیرند. عوامل اصلی در این مرحله، مدرسه و رسانه‌های ارتباط جمعی هستند.

دوران نوجوانی با تغییرات گسترده و متعدد و افزایش آسیب‌پذیری همراه است. معمولاً شروع بلوغ با بلوغ روانی زودهنگام یا دیرهنگام و ریسک‌پذیری بالا همراه است و در نوجوانان دختر و پسر به شکل

متفاوتی ظهور می‌کند. نوجوانی از جمله مراحل در فرایند رشد است که بسیاری از نظریه‌پردازان در حوزه‌های مختلف روان‌شناسی و علوم اجتماعی به آن توجه می‌کنند و هر کدام از آنها برای این مرحله، اهمیت خاصی قائل شده‌اند. این مرحله به علت تغییرات عمده‌ای که رخ می‌دهد به طور ویژه توجه متخصصان را به خود جلب کرده است. برخی از ادوار زندگی، به دلیل تأثیرات فیزیکی با اهمیت تلقی می‌شوند و برخی دیگر از لحاظ تأثیرات روانی رنجور اعتنا هستند؛ اما نوجوانی با توجه به هر دو مورد مهم است.

با جامعه‌پذیری، نوجوانان به سمت شناختن، برچسب و مدیریت نمایش عاطفی خود را یاد می‌گیرند و همچنین هنجارهای اجتماعی خود را بازنگری می‌کنند. والدین، عامل عمده اجتماعی شدن در سنین پایین هستند و این نفوذ در نوجوانی نیز ادامه دارد. با این حال، در سال‌های صمیمی، زمینه دیگری برای اجتماعی شدن در دوران نوجوانی به سر می‌روند. والدین و دوستان در طیف وسیعی از استراتژی اجتماعی شرکت دارند؛ مانند مدل‌سازی بیان احساسات در پاسخ به احساسات نوجوانان و دربارۀ احساسات با نوجوانان.